

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ
ПО ТЕХНИКА И ЛЕКА ПРОМИШЛЕНОСТ ГР. ПОПОВО**

ул. „Аспарух“ № 1 тел.: 0879956305, 0878596326

e-mail: pgtlp@pgtlp-popovo.info

www.pgtlp-popovo.info

УТВЪРЖДАВАМ:

КАРОЛИНА ХРИСТОВА-МАРКОВА

ДИРЕКТОР НА ПГТЛП – ПОПОВО

Заповед № 910 от 13.09.2022 г.

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

Програмата е създадена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование, приета от педагогическия съвет с Протокол № 16 от 13.09.2022 г., утвърдена със Заповед № 910 от 13.09.2022 г. на директора на ПГТЛП

учебна 2022/2023 г.

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ
ПО ТЕХНИКА И ЛЕКА ПРОМИШЛЕНОСТ ГР. ПОПОВО**

ул. „Аспарух“ № 1 тел.: 0879956305, 0878596326

e-mail: pgtlp@pgtlp-popovo.info

www.pgtlp-popovo.info

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ПГТЛП, гр. Попово за превенция на ранното напускане на образователната система:

1. Закон за предучилищното и училищното образование.
2. Наредба за приобщаващото образование.
3. Закон за младежта. Национална стратегия за младежта (2010 – 2020).
4. Стратегическа рамка за развитието на образованието, обучението и ученето в Република България (2021 – 2030).
5. Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 – 2020).
6. Национална стратегия за учене през целия живот (2014 – 2020).
7. Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020).
8. Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства (2015 – 2020).
9. Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване.
10. Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието.
11. Областни и общински стратегически мерки за превенция от отпадане.

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020), преждевременното напускане на училище е дефинирано като **сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план.**

Превенцията и преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са мерки, насочени към осигуряване на:

1. Успешен преход между различните степени на образование.
2. Гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности.
3. Разнообразни форми на обучение, признаване и валидиране на резултати от неформално обучение.
4. Добра координация между институциите от няколко различни сектора на всяко ниво на управление – национално, регионално, местно и училищно.

Един от факторите за преждевременно напускане на образователната система наложи въвеждането на единен механизъм за противодействие на училищния тормоз, който има за цел да подпомогне училищата в усилия им за справяне с това явление.

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ
ПО ТЕХНИКА И ЛЕКА ПРОМИШЛЕНОСТ ГР. ПОПОВО**

ул. „Аспарух“ № 1 тел.: 0879956305, 0878596326

e-mail: pgtlp@pgtlp-popovo.info

www.pgtlp-popovo.info

Училищната програма за превенция на отпадането на ученици се базира на основни принципи на включващото образование:

1. Всяко дете има право на образование и трябва да има равен достъп до образование.
2. Всяко дете може да учи и да се възползва от предимствата, които образованието дава.
3. В образователният процес не се допуска дискриминация, основана на раса, народност, пол, етническа принадлежност, вероизповедание, обществено положение, увреждане или друг статус.
4. Учениците трябва да бъдат стимулирани да участват активно в образователния процес.

Рискове:

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения. Здравният статус и достъпът до ресурси и услуги, които могат да осигурят по-добър стандарт и продължителност на живота в добро здраве и благосъстояние, са в пряка зависимост от получената по-висока степен на образование. Посочените последствия са показателни за мащаба и степента на негативното влияние на преждевременното напускане на училище върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално – икономическо развитие на страната в средносрочен и дългосрочен план, поради което данните за дела на преждеременно напусналите образователната система в България не трябва да успокояват, а да насърчават изпълнението на всеобхватна и интегрирана политика за превенция на явлението, както и за неговото преодоляване там, където съществува.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегическите и нормативни документи в три основни направления:

1. Превенция на преждевременното напускане на училище чрез:

- 1) анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система;
- 2) идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях;
- 3) планиране на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане.

2. Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:

- 1) повишаване участието и ангажираността на родителите;
- 2) утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество;
- 3) кариерно ориентиране и консултиране.

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ
ПО ТЕХНИКА И ЛЕКА ПРОМИШЛЕНОСТ ГР. ПОПОВО**

ул. „Аспарух“ № 1 тел.: 0879956305, 0878596326

e-mail: pgtlp@pgtlp-popovo.info

www.pgtlp-popovo.info

3. Политики за компенсирание на ефекта от преждевременното напускане на училище чрез:

- 1) създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждеременно напусналите;
- 2) завръщане на преждеременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение: самостоятелна, задочна, обучение чрез работа (дуална система на обучение);
- 3) кариерното ориентиране и консултиране съдействат за информиран избор на образователен и професионален път от семейството и детето, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.

ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории.

1. Социално – икономически причини:

- 1) лошо финансово състояние;
- 2) нисък жизнен стандарт – невъзможност за покриване на разходите;
- 3) слаб интерес към учебния процес и произтичащото от него нежелание да се посещава училище;
- 4) поради задължение да гледа по-малките си брат/сестра;
- 5) използване на детето, не посещаващо училище като трудов ресурс (подпомага формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа);
- 6) родители в чужбина;
- 7) безработни родители;
- 8) конфликти в семейството;
- 9) липса на родителски контрол и авторитет.

2. Образователни причини:

- 1) затруднения при усвояване на учебния материал;
- 2) слаба мотивация;
- 3) наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.

3. Етнокултурни причини:

- 1) по-ранното стъпване в брак;
- 2) по-ниска ценност на образованието.

4. Психологически причини:

- 1) чувство за неуспех;
- 2) неувереност в себе си;
- 3) самовъзприемане: „нямах късмет“.

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ
ПО ТЕХНИКА И ЛЕКА ПРОМИШЛЕНОСТ ГР. ПОПОВО**

ул. „Аспарух“ № 1 тел.: 0879956305, 0878596326

e-mail: pgt1p@pgt1p-popovo.info

www.pgt1p-popovo.info

Проблем е отпадането на учениците, подлежащи на задължително училищно обучение. При деца от ромски произход най–сериозните причини идват на първо място от ценностната система: образованието не е ценност. Родителите не осъзнават реалната необходимост от това децата да ходят на училище. Не възпитават никакви навици – родители и ученици разглеждат много често посещаването на училище като някакво задължение, което не е особено приятно.

В Професионална гимназия по техника и лека промишленост, гр. Попово няма отпаднали ученици. Това се дължи на последователната политика на гимназията, подчинена на принципите за:

- 1) всеобхватност на дейностите – осъществяване на дейности по превенция на тормоза и насилието, ранна диагностика, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес;
- 2) публичност и прозрачност на цялостната политика – чрез интернет страницата на ПГТЛП, добрите практики и документиране на проблемните и рискови ситуации;
- 3) обратна връзка с институции, родители, класни ръководители, учители и ученици;
- 4) идентифициране на рисковите фактори – доклади, анализи на класните ръководители, регистър на застрашените от отпадане ученици.

ЗАДАЧИ И ДЕЙНОСТИ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДАНЕТО ОТ УЧИЛИЩЕ:

1. Ранно идентифициране на децата в риск:

- 1) форми за по–голямо ангажиране на родителите;
- 2) ефективно включване на училищните ресурси и ресурсите на местната общност при реализиране на дейностите за превенция на отпадането от училище;
- 3) разработване и прилагане на обучителни, извънкласни и извънучилищни програми за мотивиране и задържане на децата, консултиране, професионално ориентиране и чрез активна работа със семейството;
- 4) взаимодействие на ПГТЛП с други заинтересовани лица и институции;
- 5) привличане на учениците към участие в проекти;
- 6) своевременно идентифициране на признаците за изоставане в усвояването на училищния материал и застрашеност от отпадане („ранен учебен неуспех“);
- 7) изготвяне на ежемесечни отчети от класните ръководители за броя на отсъствията и причините, поради които учениците отсъстват;
- 8) анализ на постиженията на застрашените от отпадане ученици и осъществяване на педагогическа подкрепа от страна на учителите и училищното ръководство;
- 9) провеждане на задължителна допълнителна индивидуална и групова работа по съответните предмети, предоставяща възможности за индивидуален темп при усвояване на учебния материал от застрашените от отпадане.

2. В ПГТЛП се създава и актуализира регистър на застрашените от отпадане ученици. Регистърът се води от инж. П. Начева по информация, подадена от класните ръководители:

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ
ПО ТЕХНИКА И ЛЕКА ПРОМИШЛЕНОСТ ГР. ПОПОВО**

ул. „Аспарух“ № 1 тел.: 0879956305, 0878596326

e-mail: pgtlp@pgtlp-popovo.info

www.pgtlp-popovo.info

- 1) работа на училищния психолог за превенция на отпадане и работа с деца в риск;
  - 2) съвместна организационна дейност с класните ръководители и преподавателите по включването на ученици, застрашени от отпадане при честването на бележити дати и събития;
  - 3) участие в група/и за извънкласна дейност.
- 3. Прилагане на форми на обучение, различни от дневната, а именно: самостоятелна, задочна, обучение чрез работа (дуална система на обучение) за придобиване на ключови компетентности.**
- 4. Разглеждане в час на класа на теми свързани:**
- 1) с превенция на насилието;
  - 2) с неправомерните действия, характерни за малолетните и непълнолетните ученици;
  - 3) опасностите от сърфиране в интернет, както и други рискови прояви, които могат да застрашат децата и да доведат до отпадането им от училище;
  - 4) теми свързани с гражданското образование/здравно образование и възпитание.
- 5. Екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти:** обсъждане на проблеми и обмяна на добри практики при работата им с едни и същи ученици с цел повишаване на ефективността на педагогическите подходи.
- 6. По-голяма атрактивност на преподавания материал чрез интерактивни и иновативни методи, електронни уроци, онагледяване, практическа насоченост.**
- 7. Осигуряване на всеки застрашен от отпадане ученик поради слаби оценки и невъзможност да покрие държавните образователни стандарти на допълнителни консултации по съответните предмети по утвърден график.**
- 8. Включване на застрашените от отпадане ученици в извънкласни и извънучебни дейности. Провеждане на допълнително обучение.**
- 9. Поощряване с морални и материални награди.**
- 10. Прилагане на нови подходи в работата с родителите:** алтернативни родителски срещи, активно включване на родителите в общи дейности, родителите-партньори на ПГТЛП, модел на взаимодействие „УЧИЛИЩЕ – СЕМЕЙСТВО!“
- 11. Изграждане и прилагане на система за кариерно ориентиране и консултиране в различните възрастови категории за мотивиране на продължаване на образованието и придобиване на квалификация.**
- 12. Популяризиране на ползата от придобиване на професионална квалификация, като възможност за реализация при риск от преждевременно напускане на училище.**

**ПРОФЕСИОНАЛНА ГИМНАЗИЯ
ПО ТЕХНИКА И ЛЕКА ПРОМИШЛЕНОСТ ГР. ПОПОВО**

ул. „Аспарух“ № 1 тел.: 0879956305, 0878596326

e-mail: pgtlp@pgtlp-popovo.info

www.pgtlp-popovo.info

- 13. Библиотечно информационно обслужване** – в ПГТЛП функционира модерно обзаведена училищна библиотека, която гарантира свободен достъп до информация на учениците от различни документални източници в библиотечния фонд. Всяка година се закупуват нови издания и книги. По НП „Осигуряване на съвременна образователна среда“, модул „Библиотеките като образователна среда“ е създаден кът за четене, закупени са нови книги и читателски карти за библиотека към НЧ „Св. Кирил и Методий“, гр. Попово.
- 14. Подобряване възможностите на обучение на деца със СОП.** Осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностово развитие, в зависимост от оценката на индивидуалните потребности на ученика от екипа за подкрепа за личностно развитие.
- 15. След идентифициране на учениците, застрашени от преждевременно напускане на училище и причините за това, следва да се прилагат конкретни мерки за всеки застрашен, като:**
- 1) работа със семейството му;
  - 2) допълнителни занимания/консултации, насочване към дейности по интереси;
  - 3) мотивиране за продължаване на образованието в следваща степен или за придобиване на професионална квалификация.
- 16. Подпомагане на ученици, застрашени от преждевременно напускане на училище по финансови причини.** Една от основните причини за преждевременното напускане на училище е липсата на финансови средства на семейството за осигуряване на редовното присъствие и активното участие на учениците в образователния процес. Целевата финансова подкрепа включва:
- 1) безплатен транспорт до населено място;
  - 2) разработени правила за отпускане на стипендии за насърчаване повишаването на образователните резултати, подпомагане на достъпа до образование и предотвратяване на отпадането;
  - 3) еднократни помощи.